

بالنگوی شهری (Dragon's head)

Dragon's head (*Lallemantia iberica*)

مهتاب صمدی

Samadi.m@arc-ordc.ir

کارشناس ارشد بیوتکنولوژی گیاهی، مرکز تحقیقات کاربردی و تولید بذر، شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی

کلیوی به کار می‌رود (Amanzadeh et al., 2011). بنابراین بالنگو با توجه به ویژگی‌های دارویی و صنعتی و نقش آن در کشاورزی، گیاهی چندمنظوره به شمار می‌آید (Abdollahi et al., 2013) و عمدتاً برای تولید دانه، استخراج روغن و موسیلاژ کشت می‌شود. روغن آن مشابه روغن کتان بوده و دارای بیش از ۳۰ درصد روغن خشک با شاخص یدی بین ۱۶۳ تا ۲۰۳ و با خاصیت آنتی‌اکسیدانی می‌باشد. روغن بالنگو دارای کاربردهای غذایی، روشنایی، روغن جلا، روغن نقاشی، روغن گریس و دارویی است (Jones, and Valamoti, 2005). اسیدهای چرب روغن آن شامل: اسیدپالمیتیک ۶/۵ درصد، اسیداستئاریک ۱/۸ درصد، اسیداولئیک ۱۰/۳ درصد، اسیدلینولئیک ۱۰/۸ درصد و اسیدلینولئیک ۶۸ درصد می‌باشد (Overeem, 1999). بالنگوی شهری در مناطق خشک به خوبی رشد کرده و به خاک سبک و به‌خوبی زهکشی شده نیاز دارد (Ion et al., 2011). دوره رشد این گیاه حدود ۴۵ تا ۱۴۰ روز و کشت آن بصورت بهاره گزارش شده است (Strasil and Kas, 2005). با توجه به اینکه ایران یکی از مراکز اصلی تنوع ژنتیکی بالنگوی شهری بوده و کشت آن قدمت زیادی دارد، حاوی ژن‌های مطلوبی نظیر تحمل به خشکی، شوری و مقاومت به آفات و بیماری‌ها می‌باشد. وجود چنین ژرم‌پلاسم قابل توجه، امکان افزایش کمی و کیفی این محصول را از طریق به‌نژادی فراهم می‌سازد. بنابراین می‌توان با تحقیق و بررسی امکان کشت و توسعه زراعت

بالنگوی شهری (*Lallemantia iberica* F. & C. M.) از خانواده نعناعیان (Lamiaceae) گیاهی علفی و یکساله بوده و دانه‌های آن سرشار از روغن‌های خوراکی می‌باشد (Megaloudi, 2006). ارتفاع این گیاه به ۴۰ تا ۶۴ سانتی‌متر می‌رسد، برگ‌های آن متقابل و دندانه‌دار و گل‌های آن آبی‌رنگ و بسیار کم، مایل به زرد روشن است (Emmad, 2008). منشأ بالنگوی شهری از منطقه قفقاز بوده که در آسیا و کشورهای نظیر ترکیه، سوریه، ایران، عراق و کشورهای اروپای جنوبی و مرکزی یافت می‌شود. بطور کلی جنس بالنگو (*Lallemantia*) در ایران دارای پنج گونه شامل *Lamiaceae peltata*, *Lamiaceae royleana*, *Lamiaceae iberica*, *Lamiaceae baldshuanica*, *Lamiaceae canescen* بوده که در بخش‌های مختلف ایران از جمله شمال، شمال‌شرق، جنوب‌شرق، البرز و مناطق دیگر پراکنده شده‌اند (Amanzadeh et al., 2011) و با نام‌های بالنگو، بالنگوی شهری و بالنگوی شیرازی شناخته می‌شوند (Samadi et al., 2007). البته گونه *iberica* با نام‌های بالنگوی شهری، بالنگوی سیاه، بزرک سیاه، سراژدها (Dragon's head) در جهان مشهور می‌باشد (Kazmi et al., 2011). بالنگوی شهری گونه باارزشی بوده چراکه تقریباً تمامی بخش‌های گیاه (برگ و دانه) از نظر اقتصادی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. این گیاه برای دانه کشت می‌شود و برگ‌ها برای چای استفاده می‌شوند. دانه‌های بالنگو دارای لعاب هستند که در درمان اختلال‌های گوناگون مانند برخی اختلال‌های عصبی، کبدی و بیماری‌های

این گیاه را جهت بهره‌برداری در بخش غذایی، صنعتی و دارویی فراهم کرد و به این گیاه به عنوان یکی از گیاهان جدید امیدبخش در بخش کشاورزی نگریست.

منبع:

- Abdollahi, M., Maleki Farahani, S., Fotokian, M. H., & Hassanzadeh Goorut Tappe, A. (2013). Yield, yield components and water use efficiency under drought stress for irrigation management of *Lallemantia iberica*. *Irrigation and Water Management*, 3(2), 103-120. (in Farsi)
- Amanzadeh, Y., Khosravi Dehaghi, N., Gohari, A. R., Monsef-Esfahani, H. R., & Sadat Ebrahimi, S. E. (2011). Antioxidant activity of essential oil of *Lallemantia iberica* in flowering stage and post-flowering stage. *Research Journal of Biological Sciences*, 6(3), 114-117.
- Emmad, M. (2008). Identify plants and industrial forest and pasture, and the indications for their use. *Publications Rural Development*, 3, 21. (in Farsi)
- Ion, V., Basa, A. G., Sandoiu, D. I. & Obrisca, M. (2011). Results regarding biological characteristics of the species *Lallemantia iberica* in the specific conditions from south Romania. *UASVM Bucharest, Series A, Vol. LIV: 275-280*.
- Jones, G., & Valamoti, S. M. (2005). *Lallemantia*, an imported or introduced oil plant in Bronze Age northern Greece. *Vegetation history and archaeobotany*, 14(4), 571-577.
- Kazmi, A., Clark, H., James, A., & Kraus, G. (2011). *Advanced oil crop biorefineries (RSC Green Chemistry)*. Royal Society of Chemistry (Nov 25, 2011). RSC Publishing.
- Megaloudi, F. (2006). *Plants and diet in Greece from neolithic to classic periods: the archaeobotanical remains*, Oxford: Archaeopress. ISBN 1841719498.
- Overeem, A. (1999). Seed oil rich in linolenic acid as renewable feedstock for environment-friendly crosslinkers in powder coating. *Industrial Crops and Products* 11, 157-165.
- Samadi, S., Khaiyamian, M., & Hassanzadeh Goorut Tappe, A. (2007). A comparison of important physical and chemical characteristics of six *Lallemantia iberica* (Bieb.) Fisch. And Mey. Varieties. *Pak J Nutr*, 6, 387-390.
- Strasil, Z. & Kas, M. (2005). The effect of nitrogen fertilization, sowing rates and weather

conditions on yield components of *Lallemantia iberica* (L.) Fisch. et Mey, *Research Institute of Crop Production, Prague-Ruzyně, Czech Republic, Scientia Agriculturae Bohemica*. 36 (1), 15 - 20.

